YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

11 päivänä tammikuuta 2007 *

Asiassa C-279/05,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka College van Beroep voor het bedrijfsleven (Alankomaat) on esittänyt 30.6.2005 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 11.7.2005, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Vonk Dairy Products BV

vastaan

Productschap Zuivel,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit K. Lenaerts, J. N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič (esittelevä tuomari) ja E. Levits,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

julkisasiamies: E. Sharpston,
kirjaaja: hallintovirkamies B. Fülöp,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 29.3.2006 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Vonk Dairy Products BV, edustajanaan advocaat J. H. Peek,

– Alankomaiden kuningaskunta, asiamiehinään H. G. Sevenster ja M. de Mol,

– Helleenien tasavalta, asiamiehinään I. Chalkias ja S. Papaioannou,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään C. Cattabriga ja M. van Heezik,

kuultuaan julkisasiamiehen 7.6.2006 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27.11.1987 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3665/87 (EYVL L 351, s. 1) 16–18 artiklan ja Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 (EYVL L 312, s. 1) 3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa kantajana on Vonk Dairy Products BV ja vastaajana Productschap Zuivel (maitoteollisuuden ammatillinen ryhmittymä) ja jossa on kyse pääasian kantajan saaman vaihtelevan vientituen, korotettuna 15 prosentilla, peruuttamisesta ja takaisin perimisestä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

Asetus N:o 3665/87

3 Asetuksen N:o 3665/87 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Rajoittamatta tiettyihin tuotteisiin liittyviä yhteisön säännöksissä annettuja poikkeussäännöksiä tässä asetuksessa annetaan yhteiset yksityiskohtaiset säännöt

vientitukia, jäljempänä 'tuki', koskevan järjestelmän soveltamisesta, joka otetaan käyttöön tai josta säädetään:

– –

– asetuksen (ETY) N:o 804/68 17 artiklassa (maito ja maitotuotteet),

– –"

4 Saman asetuksen 4–6 artiklassa säädetään seuraavaa:

"4 artikla

1. Tuen maksaminen edellyttää todistetta siitä, että tuotteet, joiden vienti-ilmoitus on hyväksytty, on viimeistään 60 päivän kuluessa kyseisestä hyväksynnästä viety sellaisenaan yhteisön tullialueelta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 5 ja 16 artiklan säännösten soveltamista.

– –

5 artikla

1. Vaihtelevan tai vaihtelemattoman tuen maksaminen edellyttää tuotteen yhteisön tullialueelta viennin lisäksi sitä, että tuote – – on tuotu kolmanteen maahan tai tarvittaessa tiettyyn kolmanteen maahan 12 kuukauden kuluessa vienti-ilmoituksen hyväksymispäivästä:

a) kun tuotteen tosiasiallisesta määräpaikasta on vakavia epäilyksiä

– –

Jäljempänä 17 artiklan 3 kohdan ja 18 artiklan säännöksiä sovelletaan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat lisäksi vaatia lisätodisteita, jotka vakuuttavat toimivaltaiset viranomaiset, että tuote on tosiasiallisesti saatettu markkinoille sellaisenaan tuontimaana olevassa kolmannessa maassa.

– –

Kun tuotteen tosiasiallisesta määräpaikasta on vakavia epäilyksiä, komissio voi vaatia, että jäsenvaltiot soveltavat 1 kohdan säännöksiä.

– –

6 artikla

Jos tuote, jonka vienti-ilmoitus on hyväksytty ennen yhteisön tullialueelta vientiä, kuljetetaan muiden yhteisön alueiden kautta kuin sen jäsenvaltion, jonka alueella vienti-ilmoitus on hyväksytty, todiste kyseisen tuotteen viennistä yhteisön tulli-alueelta on annettava esittämällä asetuksen (ETY) N:o 2823/87 1 artiklassa tarkoitetun T 5 -valvontakappaleen asianmukaisesti merkitty alkuperäiskappale.

– –"

5 Asetuksen N:o 3665/87 16 ja 17 artiklassa säädetään seuraavaa:

"*16 artikla*

1. Tuen vaihdellessa määräpaikan mukaan tuen maksamisen edellytyksenä ovat 17 ja 18 artiklassa määritellyt lisäedellytykset.

– –

17 artikla

1. Tuotteen on oltava tuotu sellaisenaan kolmanteen maahan tai johonkin kolmansista maista, jolle tuki on säädetty, 12 kuukauden kuluessa vienti-ilmoituksen hyväksymispäivästä

– –

3. Tuotetta pidetään tuotuna, kun kulutukseen saattamista koskevat tullimuodollisuudet kolmannessa maassa on täytetty."

6 Saman asetuksen 18 artiklassa on tyhjentävä luettelo kaikista asiakirjatodisteista, jotka viejien on esitettävä osoittaakseen, että tuotteen osalta on toteutettu kaikki kulutukseen saattamista koskevat tullimuodollisuudet. Näihin vaadittuihin todisteisiin kuuluu kuljetusasiakirjan jäljennös.

7 Tätä 18 artiklaa on muutettu pääasian tosiseikkojen kannalta merkityksellisellä ajanjaksolla useita kertoja, mutta muutokset eivät vaikuta pääasian ratkaisuun.

8 Asetuksen N:o 3665/87 23 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Kun ennakkomaksun määrä on suurempi kuin kyseiseen tai vastaavaan vientiin tosiasiallisesti sovellettava määrä, viejän on palautettava näiden määrien erotus, johon lisätään 15 prosenttia.

– –"

Asetus N:o 2988/95

9 Asetuksen N:o 2988/95 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamiseksi annetaan yleinen säännöstö yhteisön oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä [koskevista] yhtenäisistä tarkastuksista sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista.

2. Väärinkäytösten tunnusmerkit toteuttaa jokainen yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkominen, joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko yhteisöjen yleiselle talousarviolle tai yhteisöjen hoidossa oleville talousarvioille, joko suoraan yhteisöjen puolesta kannettujen omien varojen vähenemisen tai lakkaamisen taikka perusteettoman menon takia."

10 Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Seuraamusmenettelyn vanhentumisaika on neljä vuotta 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta väärinkäytöksestä. Alakohtaisissa säännöstöissä voidaan kuitenkin säätää lyhyemmästä määräajasta, joka ei saa olla kolmea vuotta lyhyempi.

Jatkuvien tai toistuvien väärinkäytösten osalta vanhentumisaika alkaa kulua siitä päivästä, jona väärinkäyttö on päättynyt. Monivuotisten ohjelmien suhteen vanhentumisaika jatkuu kaikissa tapauksissa ohjelman lopulliseen päättymiseen.

_ _"

Kansallinen lainsäädäntö

11 Tavaroiden tuonnista ja viennistä 5.7.1962 annetun lain (Wet houdende een regeling op het gebied van de invoer en de uitvoer van goederen) (Stb. 1962, nro 295), sellaisena kuin se on muutettuna 4.6.1992 annetulla lailla (Stb. 1992, nro 422), 9 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1. Toimivaltainen ministeri voi kumota luvan, vientituen, tuen tai vapautuksen, jos sen saamista varten toimitetut tiedot osoittautuvat siinä määrin virheellisiksi tai epätäydellisiksi, että hakemuksesta olisi tehty erilainen päätös, jos oikeat olosuhteet olisivat sen tutkimuksen aikana olleet täysin tiedossa.

2. Myös Euroopan yhteisöjen toimielimen antaman asetuksen täytäntöönpanon yhteydessä myönnetty tuki tai vientituki voidaan perua, mikäli tuen tai vientituen saajalla ei ole oikeutta siihen tällaisen toimielimen antaman sovellettavan säännöksen perusteella."

12 Maataloustuotteiden tuonnista ja viennistä 9.3.1981 annetun asetuksen (Regeling inen uitvoer landbouwgoederen) (Stcrt. 1981, nro 50) 1, 85 ja 118 §:n sekä liitteen I, jotka ovat edellä mainitun lain 11 §:n nojalla annettuja säännöksiä, mukaisesti Productschap Zuivelilla on toimivalta myöntää ja kumota juustojen vientitukia.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

13 Pääasian kantaja vei 1988–1994 Amerikan yhdysvaltoihin italialaista "pecorino"-juustoa vuosittain 300 erää eli yhteensä 2 100 erää.

14 Tätä vientiä varten se sai vastaajalta asetuksen N:o 3665/87 nojalla myönnetyt vaihtelevat vientituet, joista tuli sitten lopullisia sen jälkeen, kun vapautettiin vakuudet, jotka oli asetettu silloin kun pääasian vastaaja sai asiakirjat, joilla osoitettiin, että mainitut erät oli luovutettu vapaaseen liikkeeseen Yhdysvalloissa.

15 Mainittujen kyseisiä juustoja koskevien myyntitukien määrä oli korkeampi vietäessä Yhdysvaltoihin kuin Kanadaan.

16 Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetystä asiakirja-aineistosta ilmenee, että Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserijin (maatalous-, luonto- ja kalastusministeriö) Algemene Inspectiedienst (yleinen tarkastusvirasto, jäljempänä AID) suoritti ensimmäisen tutkimuksen pääasiassa kyseessä olevasta juuston viennistä.

17 Koska tässä tutkimuksessa paljastui pääasian kantajaa koskevia väärinkäytöksiä, AID pyysi New Yorkin US Customsia (Yhdysvaltojen tulliviranomaiset) aloittamaan hallinnollisen tutkimuksen mainitusta viennistä ajanjaksolla 1988–1994.

18 Tässä toisessa tutkimuksessa paljastui, että mainitun ajanjakson kuluessa Orlando Food Corporation, joka on pääasian kantajan välittäjä Yhdysvalloissa, on jälleenvienyt 75 erää (eli noin 1,47 miljoonaa kilogrammaa) juustoa lähes välittömästi Kanadaan, useimmiten National Cheese & Food Companylle, joka on Ontarioon sijoittautunut yritys. Samassa tutkimuksessa on myös osoitettu, että pääasian kantajan osuus ei rajoittunut pelkästään kyseessä olevien erien vientiin Yhdysvaltoihin, koska kantaja oli tietoinen siirroista Kanadaan ja oli myös osallisena mainittujen erien myynnissä tässä maassa. Lisäksi pääasian kantaja ja National Cheese & Food Company -yritys olivat käyneet kirjeenvaihtoa asiasta.

19 Tämän toisen tutkimuksen johdosta Roermondin (Alankomaat) Officier van Justitie (syyttäjä) aloitti asiakirjaväärennöksistä oikeudellisen tutkimuksen kantajaa ja sen vastuuhenkilöitä vastaan, ja vaihtelevaa tukea koskevien hakemusten oletettiin olevan väärennöksiä, koska niissä mainittiin Yhdysvallat kulutuksen määräpaikkana, vaikka tietyt juustoerät lähetettiin Kanadaan, missä ne myytiin. AID kirjasi ensimmäisen tutkimuksen tulokset 5.3.1997 päivättyyn pöytäkirjaan.

20 Pääasian vastaaja ilmoitti 18.9.1997 pääasian kantajalle, että se oli vastaanottanut tämän tuomion edellisessä kohdassa mainitun pöytäkirjan, jonka jäljennös oli tämän kirjeen liitteenä.

21 Pääasian vastaaja peruutti 18.4.2001 tekemällään päätöksellä vientituen myöntämistä koskevat päätöksensä 75 riidanalaisen erän osalta ja vaati sen 2 795 841,72 Alankomaiden guldenin (NLG) summan palauttamista, joka vastasi Yhdysvaltoja ja Kanadaa varten myönnettävien vaihtelevien vientitukien erotusta, johon oli lisätty 15 prosenttia.

22 Koska pääasian vastaaja oli hylännyt perusteettomana pääasian kantajan tästä päätöksestä tekemän oikaisupyynnön, kantaja nosti kanteen kansallisessa tuomioistuimessa. Tämän kanteen tueksi pääasian kantaja esitti, että se täytti kaikki asetuksen N:o 3665/87 4 artiklassa, 17 artiklan 3 kohdassa ja 18 artiklassa säädetyt edellytykset vaihtelevan vientituen saamiselle kyseessä olevia juustoeriä varten ja että joidenkin näistä eristä myöhemmällä jälleenviennillä Kanadaan ei ollut mitään merkitystä näiden tukien myöntämisen kannalta. Se vetosi tältä osin asiassa C-110/99, Emsland-Stärke, 14.12.2000 annettuun tuomioon (Kok. 2000, s. I-11569) ja katsoi, että pääasian vastaaja ei ole näyttänyt toteen sitä koskevaa, mainitussa tuomiossa tarkoitettua väärinkäytöstä. Näin ollen pääasian kantaja katsoo, että pääasiassa kyseessä olevia vientitukia ei ole maksettu sille perusteettomasti, ja niistä on tullut lopullisia sen jälkeen, kun se on toimittanut todisteen tuonnista ja saattamisesta kulutukseen Yhdysvalloissa.

23 Pääasian kantaja väittää myös, että sääntöjenvastaisuus, josta sitä syytetään, ei ole jatkuva eikä toistuva, sillä suurinta osaa sen Yhdysvaltoihin viemistä eristä ei viety edelleen, ja katsoo sen perusteella, että vanhentumisaika ei ole keskeytynyt. Rikostutkinta koski nimittäin asiakirjaväärennöksiä eikä vientitukien kumoamista tai palauttamista koskevaa vaatimusta. Lisäksi mainitun tutkimuksen suorittanut viranomainen on pääasian vastaaja, joten sitä ei voida pitää keskeyttävänä tekona. Pääasian kantaja lisää, että 5.3.1997 päivätyssä pöytäkirjassa tai pääasian vastaajan 18.9.1997 päivätyssä kirjeessä ei täsmennetty, mitä tekoja epäilyt koskivat.

24 Lopuksi pääasian kantaja katsoo, että pääasian vastaaja ei ole voinut perustella päätöstään korottaa palautettavaa summaa 15 prosentilla asetuksen N:o 3665/87 nojalla, sillä vaihteleva tuki on otettu käyttöön ainoastaan poliittisista syistä.

25 Pääasian vastaaja katsoo, että kanne on perusteeton. Se väittää, että vaihtelevien vientitukien maksamisen kannalta on keskeistä, että niiden kattamat tuotteet päätyvät tosiasiallisesti kohdemarkkinoilleen. Pääasian vastaaja päättelee tämän perusteella, että se, että tietty määrä juustoa on jälleenviety Kanadaan, merkitsee sitä, että pääasiassa kyseessä olevat vaihtelevat vientituet on palautettava. Se vetoaa asiassa C-27/92, Möllmann-Fleisch, 31.3.1992 annettuun tuomioon (Kok. 1992, s. I-1701) ja katsoo, että tuontiasiakirjat ovat ainoastaan kumottavissa oleva selvitys myönnettäessä asetuksessa N:o 3665/87 tarkoitettuja vaihtelevia vientitukia. Näin ollen se katsoo, että mainitut vientituet on maksettu perusteettomasti.

26 Vanhentumisesta pääasian vastaaja väittää, että 18.4.2001 tehty päätös, jolla se on vaatinut takaisinmaksua, on tehty asetuksessa N:o 2988/95 vaaditussa määräajassa. Mainittu määräaika on näet alkanut kulua vasta viimeisestä vientitoimenpiteestä, joka vienti-ilmoituksen mukaisesti on tapahtunut 28.9.1994, lähtien. Pääasian vastaajan mukaan vanhentumisaika on sitten keskeytynyt heinäkuussa 1997 tuolloin rikostutkinnassa tehtyjen kotietsintöjen johdosta sekä 18.9.1997 sen johdosta, että 5.3.1997 päivätty pöytäkirja lähetettiin pääasian kantajalle.

27 Tässä tilanteessa College van Beroep voor het bedrijfsleven on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko asetuksen (ETY) N:o 3665/87 16–18 artiklaa, sellaisina kuin nämä säännökset olivat voimassa asian kannalta merkityksellisenä ajankohtana,

tulkittava siten, että mikäli vaihteleva tuki on maksettu lopullisesti tuontiasiakirjojen hyväksymisen jälkeen ja myöhemmin käy ilmi, että tavarat on jälleenviety, tuen maksaminen voidaan katsoa perusteettomaksi vain siinä tapauksessa, että kyseessä on viejän väärinkäytös?

2) Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi: minkä edellytysten perusteella on arvioitava, missä olosuhteissa lopullisesti maksetuista vaihtelevista vientituista tulee tavaroiden jälleenviennin vuoksi perusteettomia?

3) Minkä edellytysten perusteella voidaan arvioida, onko kyseessä asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu jatkuva tai toistuva väärinkäytös? Erityisesti halutaan selvittää, onko kyseessä jatkuva tai toistuva väärinkäytös, kun väärinkäytös koskee verrattain pientä osaa kaikista tiettynä ajanjaksona toteutetuista liiketoimista ja liiketoimet, joiden osalta väärinkäytös on todettu, koskevat aina eri toimituseriä."

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

28 Ensimmäisellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään ennen kaikkea, edellyttääkö asetuksen N:o 3665/87 perusteella lopullisesti maksettujen vaihtelevien vientitukien peruuttamista ja takaisinperimistä koskevassa menettelyssä mainittujen vientitukien toteaminen perusteettomiksi sitä, että esitetään todisteita viejän väärinkäytöksestä.

29 On aluksi todettava, että vaihtelevien vientitukien myöntämiselle on asetettu joukko edellytyksiä, joista säädetään yhtäältä asetuksen N:o 3665/87 4–6 artiklassa ja toisaalta 16–18 artiklassa. Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetystä asiakirja-aineistosta ilmenee, että pääasian kantaja on täyttänyt muodollisesti kaikki mainitussa asetuksessa säädetyt edellytykset, joten kyseiset vientituet on maksettu sille lopullisesti. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee erityisesti, että pääasian vastaaja ei käyttänyt, ennen kuin kyseisistä vientituista tuli lopullisia, asetuksen N:o 3665/87 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan neljännessä alakohdassa ja 18 artiklan 2 kohdassa säädettyä mahdollisuutta pyytää lisätodisteita, joilla voidaan osoittaa, että kyseessä olevat tuotteet on tosiasiallisesti saatettu markkinoille sellaisenaan tuontimaana olevassa kolmannessa maassa.

30 On todettava, että ennakkoratkaisupyynnön mukaan päätös vaatia mainitut vientituet takaisin ei perustu pääasian kantajan esittämien tuontiasiakirjojen virheellisyyteen, vaan siihen seikkaan, että tietyt juustoerät on jälleenviety muuhun kolmanteen maahan lähes välittömästi sen jälkeen, kun ne tuotiin Yhdysvaltoihin.

31 Tältä osin on todettava, että yhteisön asetusten soveltaminen ulottuu vain taloudellisten toimijoiden väärinkäytösluonteisiin menettelyihin (asia 125/76, Cremer, tuomio 11.10.1977, Kok. 1977, s. 1593, 21 kohta ja em. asia Emsland-Stärke, tuomion 51 kohta).

32 Asetuksessa N:o 3665/87 tarkoitetulla tavalla lopullisesti myönnettyjen vaihtelevien vientitukien toteaminen perusteettomiksi edellyttää siis, kun osa tuotteiden kokonaisuudesta on lähes välittömästi jälleenviety muuhun kolmanteen maahan, todisteita viejän väärinkäytöksestä.

33 Mainittuihin todisteisiin kuuluu yhtäältä joukko objektiivisesti arvioitavia seikkoja, joista ilmenee, että yhteisön säännöstön tavoitetta ei ole saavutettu huolimatta siitä, että tämän säännöstön edellytyksiä on muodollisesti noudatettu, ja toisaalta ne

edellyttävät subjektiivista tekijää, joka muodostuu tahdosta saada yhteisön säännöstöstä johtuva etuus luomalla keinotekoisesti sen saamiseksi vaadittavat edellytykset (asia C-515/03, Eichsfelder Schlachtbetrieb, tuomio 21.7.2005, Kok. 2005, s. I-7355, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tällaisen subjektiivisen tekijän olemassaolo voidaan osoittaa muun muassa todisteilla siitä, että viejän, joka on tuen saaja, ja tuotteen sellaisessa kolmannessa maassa, joka on muu kuin tuontimaa, olevan maahantuojan välillä vallitsee salainen yhteisymmärrys.

34 Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on tarkastaa kansallisten todistelusäännösten mukaisesti, ovatko tällaisen vilpillisen menettelyn muodostavat tekijät olemassa pääasiassa, kuitenkaan rajoittamatta yhteisön oikeuden tehokkuutta (em. asia Emsland-Stärke, tuomion 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja em. asia Eichsfelder Schlachtbetrieb, tuomion 40 kohta).

35 Alankomaiden hallitus väittää tältä osin, että asiassa Emsland-Stärke tarkoitetut todisteet viejän väärinkäytöksestä on esitettävä ainoastaan siinä tapauksessa, että kaikki vientitukien myöntämisen muodolliset edellytykset täyttyvät, ja näin ei ole pääasiassa, sillä asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu edellytys, joka koskee saattamista kulutukseen kolmannessa maassa, ei täyty, koska Kanadaan jälleenvietyjä juustoja ei ole saatettu kulutukseen Yhdysvalloissa.

36 Tätä väitettä ei voida hyväksyä. Tämän tuomion 28 kohdasta näet ilmenee, että pääasian kantaja on täyttänyt muodollisesti kaikki mainitussa asetuksessa vaihtelevien vientitukien myöntämiselle säädetyt, myös mainitun asetuksen 17 artiklan 3 kohdassa säädetyt edellytykset, joten kyseiset vientituet on maksettu sille

lopullisesti, eivätkä kyseessä olevan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ole pitäneet aiheellisena vaatia etukäteen tämän asetuksen 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan neljännen alakohdan perusteella lisätodisteita siitä, että tuote on tosiasiallisesti saatettu markkinoille sellaisenaan tuontimaana olevassa kolmannessa maassa. Toisaalta, kuten tämän tuomion 32 kohdassa on täsmennetty, kyseessä olevalla jäsenvaltiolla ei ole perusteita vaatia lopullisesti maksettujen vientitukien palauttamista, ellei viejän väärinkäytöstä osoiteta.

37 Kreikan hallitus yhtyy Alankomaiden hallituksen mielipiteeseen ja korostaa, että se, että saattamista kulutukseen pääasiassa tuontimaana olevassa kolmannessa maassa koskeva ehto merkitsee sitä, että perusteettomasti maksettujen vaihtelevien vientitukien palauttamista voidaan vaatia asetuksen N:o 2988/95 säännösten perusteella edellyttämättä sitä, että viejän väärinkäytös osoitetaan. Tätä väitettä ei voida hyväksyä, sillä kuten tämän tuomion 32 kohdassa on todettu, pääasiassa kyseessä olevia liiketoimia varten, jotka ovat tapahtuneet ajanjaksolla 1988–1994, perusteettomasti maksettujen vaihtelevien vientitukien palauttaminen edellyttää todisteita viejän väärinkäytöksestä. Näin ollen asetuksen N:o 2988/95 1 artiklassa tarkoitettua väärinkäytöksen käsitettä ei voida ottaa huomioon tältä osin.

38 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 3665/87 perusteella lopullisesti maksettujen vaihtelevien vientitukien peruuttamista ja takaisinperimistä koskevassa menettelyssä mainittujen vientitukien perusteettomaksi toteamisen tukena on oltava kansallisen oikeuden sääntöjen mukaisesti esitetyt todisteet viejän väärinkäytöksestä.

Toinen kysymys

39 Koska ensimmäiseen kysymykseen on vastattu myöntävästi, toiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Kolmas kysymys

40 Kolmannella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin pyrkii ennen kaikkea selvittämään, minkä edellytysten perusteella voidaan arvioida, onko väärinkäytöstä pidettävä asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetulla tavalla jatkuvana tai toistuvana. Mainittu tuomioistuin pohtii erityisesti tilannetta, jossa väärinkäytös koskee verrattain pientä osaa kaikista tiettynä ajanjaksona toteutetuista liiketoimista ja aina eri toimituseriä.

41 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 82 kohdassa ennen kaikkea todennut, väärinkäytös on asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetulla tavalla jatkuva tai toistuva, kun sen tekee yhteisön taloudellinen toimija, joka saa taloudellisia etuja joukosta samankaltaisia liiketoimia, joilla rikotaan samaa yhteisön säännöstä.

42 Tältä osin ei ole merkitystä sillä seikalla, että, kuten tässä asiassa, väärinkäytös koskee verrattain pientä osaa kaikista tiettynä ajanjaksona toteutetuista liiketoimista ja että liiketoimet, joiden osalta väärinkäytös on todettu, koskevat aina eri toimituseriä. Mainitut seikat eivät näet voi olla ratkaisevia jatkuvan tai toistuvan väärinkäytöksen toteamisen kannalta sillä uhalla, että muuten yllytetään toimijoita yrittämään välttää asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan soveltamisen jakamalla liiketoimensa keinotekoisesti.

43 Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on tarkastaa kansallisten todistelusäännösten mukaisesti, täyttyvätkö jatkuvan tai toistuvan väärinkäytöksen tunnusmerkit pääasiassa, kuitenkaan rajoittamatta yhteisön oikeuden tehokkuutta.

44 Kaiken edellä esitetyn perusteella kolmanteen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti väärinkäytös on jatkuva tai toistuva, kun sen tekee yhteisön taloudellinen toimija, joka saa taloudellisia etuja joukosta samankaltaisia liiketoimia, joilla rikotaan samaa yhteisön säännöstä. Sillä, että väärinkäytös koskee verrattain pientä osaa kaikista tiettynä ajanjaksona toteutetuista liiketoimista ja että liiketoimet, joiden osalta väärinkäytös on todettu, koskevat aina eri toimituseriä, ei ole tältä osin merkitystä.

Oikeudenkäyntikulut

45 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27.11.1987 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3665/87 perusteella lopullisesti maksettujen vaihtelevien vientitukien peruuttamista ja takaisinperimistä koskevassa menettelyssä mainittujen vientitukien perusteettomaksi toteamisen tukena on oltava kansallisen oikeuden sääntöjen mukaisesti esitetyt todisteet viejän väärinkäytöksestä.**

2) **Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti väärinkäytös on jatkuva tai toistuva, kun sen tekee yhteisön taloudellinen toimija, joka saa taloudellisia etuja joukosta samankaltaisia liiketoimia, joilla rikotaan samaa yhteisön säännöstä. Sillä, että väärinkäytös koskee verrattain pientä osaa kaikista tiettynä ajanjaksona toteutetuista liiketoimista ja että liiketoimet, joiden osalta väärinkäytös on todettu, koskevat aina eri toimituseriä, ei ole tältä osin merkitystä.**

Allekirjoitukset